

Dosarul nr. 2ra-721/22
(2-21017795-01-2ra-23052022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Arabadji)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, D. Băbălău, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

7 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul recurentului, avocatul Mihaela Cecan,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Moldovan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 546 din 12 septembrie 2019 și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Vasile Moldovan, a fost menținută hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La data de 3 februarie 2021, Vasile Moldovan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 546 din 12 septembrie 2019 și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, durata examinării procesului penal înregistrat în REI 1 al I.P. Căușeni cu nr. 546 la 12 septembrie 2019, este incompatibilă cu cerința ”termenele de judecare a cauzelor civile”, prevăzută la art. 20 alin. (1) Cod de procedură penală, care stipulează că urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Potrivit jurisprudenței de referință degajată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (cauza Frydlander contra Franței, hotărârea Marei Camere din 27 iunie 2000), iar în cazul în care cauza implică o complexitate semnificativă urmează de menținut justul echilibru între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări ai justiției (cauza Boddaer contra Belgiei, din 01 octombrie 1992).

A indicat reclamantul că, termenul de examinare al procesului penal înregistrat

în REI 1 al I.P. Căușeni cu nr. 546 la 12 septembrie 2019, nu este unul rezonabil, demonstrând un caracter excesiv, fapt ce denotă că, autoritățile competente nu au reacționat adecvat întru respectarea termenului rezonabil la examinarea procesului penal, dând dovadă de un comportament inadecvat și cu rea credință.

Astfel, a considerat reclamantul că, i s-a cauzat un anumit nivel de stres și frustrare, datorită duratei excesive de examinare a procesului penal, prin ce i s-a cauzat un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 1 000 000 euro.

A solicitat reclamantul Vasile Moldovan, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal înregistrat în REI 1 al I.P. Căușeni cu nr. 546 la 12 septembrie 2019 și încasarea din bugetul de stat a sumei în mărime de 1 000 000 euro, cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului.

Prin hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 19 noiembrie 2021, apelantul Vasile Moldovan a declarat apel, iar la data de 7 decembrie 2021, a declarat apel și avocatul apelantului, Mihaela Cegan, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Vasile Moldovan, a fost menținută hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției, Curtea de Apel Chișinău a reținut că procedura de soluționare a plângerii penale depuse de apelant/reclamant, a ajuns în mai multe cicluri procesuale în fața organelor de urmărire penală a instanțelor de fond cât și de recurs, de fiecare dată trecând printr-un dublu grad de jurisdicție, a fost emisă aceeași hotărâre cu soluția de refuz în pornirea urmăririi penale, clasarea procesului penal în temeiul art.275 pct.3) Cod de procedură penală pe motivul neîntrunirii elementelor infracțiunii.

Prin urmare, instanța de apel a constatat că prima instanță întemeiată a ajuns la concluzia netemeiniciei cererii de chemare în judecată depusă de Vasile Moldovan cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a procesului penal și repararea prejudiciului moral, fiind constatată lipsa încălcării dreptului apelantului/reclamant Vasile Moldovan la examinarea în termen rezonabil a procesului penal la cererea acestuia din 12 septembrie 2019 privind atragerea la răspundere penală a persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul primăriei s. Baccealia, r-nul Căușeni, a primarului Svetlana Țîbîrnă, fostului inginer cadastral Veaceslav Onoi în baza art. 332 și art. 361 din Codul penal.

Subsecvent, Colegiul a reiterat concluzia instanței de fond, potrivit căreia apelantul Vasile Moldovan a fost recunoscut în calitate de parte vătămată în cadrul procesului penal menționat, fiindu-i refuzată pornirea urmăririi penale cu clasarea procesului penal, astfel ultimul nu poate pretinde la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale.

Mai mult decât atât, Colegiul a observat că, apelantul Vasile Moldovan pe perioada derulării procedurii de soluționare a plângerii, a beneficiat și uzat, în același timp de dreptul la un recurs efectiv în fața instanței, ca instanță de control judiciar, care analizează motivele de recurs formulate.

De asemenea, instanța de apel a învederat că, examinarea cauzei în termen

rezonabil este doar una din componentele ce țin de dreptul părților la un proces echitabil, și prin urmare, termenul rezonabil nu poate prevala asupra altor componente, sau asupra dreptului la un proces echitabil per ansamblu.

În acest context, necesitatea respectării termenului rezonabil al procesului de judecată nu poate justifica limitarea altor drepturi, prevăzute de art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin urmare, Colegiul a considerat ca fiind neîntemeiate argumentele apelantului/reclamant potrivit cărora, autoritățile competente nu au reacționat adecvat întru respectarea termenului rezonabil la examinarea procesului penal, dând dovadă de un comportament inadecvat și cu rea credință, urmând a fi apreciate critic.

Colegiul a mai învederat că, legislația națională, nu oferă o descifrare a noțiunii de “termen rezonabil”, însă impune respectarea unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției.

Corespunzător, instanța de apel a concluzionat că durata procedurii penale nr. 546 din 12 septembrie 2019 inițiată la cererea reclamantului, nu intră în sfera acțiunii Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la 4 noiembrie 1950 (în vigoare pentru RM din 1 februarie 1998), or, această normă legală stipulează dreptul oricărei persoane la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil a cauzei sale, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Totodată, Colegiul a menționat că, în urma analizei raportului motivat, în raport cu circumstanțele cauzei, nu s-a constatat culpa instanței de judecată și a autorităților competente în procesul de examinare a cauzei penale, iar dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei, în mod obligatoriu urmează a fi coroborat cu alte garanții ale procesului echitabil prevăzut de legislație, precum legalitatea, disponibilitatea și egalitatea în drepturi a participanților, contradictorialitatea procesului, care în ansamblu, materializează dreptul părții la un proces echitabil.

Subsecvent, deoarece la caz nu s-a constatat încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, Colegiul a considerat drept neîntemeiată și cerința cu privire la repararea prejudiciului moral pretins, constatându-se lipsa motivelor care ar justifica prejudiciul moral solicitat de către reclamantul/apelant.

Din considerentele menționate, Colegiul conchide că, instanța de apel corect a ajuns la concluzia de a respinge cererea de apel depusă de apelantul Vasile Moldovan și de a menține hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 10 mai 2022, recurentul Vasile Moldovan, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii primei instanțe din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

Ulterior, la 23 iunie 2022, reprezentantul recurentului Vasile Moldovan, avocatul Mihaela Cecan, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii primei

instanțe din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a cererii depusă de Vasile Moldovan împotriva Ministerului Justiției al RM privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 546 din 12 septembrie 2019 și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

În motivarea recursului depus, recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul acestuia, avocatul Mihaela Cecan, au exprimat dezacordul cu decizia recurată, calificând-o ca fiind neîntemeiată și pasibilă de casare în temeiul prevederilor art. 432 alin. (1), (2) lit. a) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul acestuia, avocatul Mihaela Cecan, au opinat că, atât prima instanță cât și instanța de apel au aplicat eronat normele de drept material, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, au apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanțelor vizate sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 23 mai 2022 și la 27 iunie 2022, instanța de recurs a comunicat participanților la proces recursurile depuse, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 141, 147).

Referință la cererile de recurs, în temeiul art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 14 aprilie 2022, iar cererile de recurs au fost depuse la 10 mai 2022 și la 23 iunie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea prin intermediul oficiului poștal a copiei deciziei integrale participanților la proces la 3 mai 2022, prin intermediul poștei electronice și oficiului poștal, conform scrisorii de însoțire (f.d. 135, 136). Din materialele dosarului, reiese că, reprezentantul recurentului Vasile Moldovan, avocatul Mihaela Cecan, a recepționat decizia nominalizată, la 3 mai 2022 (f.d. 143) potrivit cererii de recurs. Astfel, cererile de recurs declarate sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul recurentului, avocatul Mihaela Cecan, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care

instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererile de recurs declarate de recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul recurentului, avocatul Mihaela Cecan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de prima instanță și instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII, Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera ca fiind inadmisibile cererile de recurs declarate de recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul recurentului, avocatul Mihaela Cecan.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de recurentul Vasile Moldovan și reprezentantul recurentului, avocatul Mihaela Cecan, împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat